
DOKUMENTUM

BÁCSKAI DALOK, MESÉK

Válogatás

RÉVÉSZ HUGÓ

SZERELMI DALOK

Faggyú gyertyát égetek én,
Barna kis lányt szeretek én,
Ide gyere csak,
Majd meg csókollak,
Úgy is tudják, hogy enyém vagy.

Erre gyere, amerre én,
Úgy tudod meg, hol lakom én,
Ide gyere csak,
Majd meg csókollak,
Úgy is tudják, hogy enyém vagy.

*

Tiszta búzát válogat a vadgalamb,
Kis angyalom szeretnélek, nem szabad,
Szeretnélek rózsám, de már nem lehet,
Mert a szivnek parancsolni nem lehet.

*

Szépen legel a birkanyáj a mezőn,
Szépen szól a sárgarezes kis csengő,
Szépen szól a sárgarezes csengője,
Szép a babám, hogy kell elválni tőle.

*

Magasan repül a darú, nagyokat kurjongat,
A szárnyából, a farkából bokkrétát hullajtgat.
Kék pálinka, sejj! haj! lovamnak, lovadnak terhelője,
Nem is legény, nem is kis lány, kinek nincs szeretője.

*

Márványkőből van a Tisza feneke,
Gyenge vagy még rózsám a szerelemre.
Ne nézd rózsám az én gyengeségemet,
Gyenge karom gyengén őlel tégedet.

A Tiszának aranyos gyöngy a habja,
Szép legénynek szép kis lány a babája,
Szép is, jó is, áldja meg a teremtő,
Édes anyád de kedvemre nevelt fő!

*

Még azt mondják, hogy a Tisza befagyott,
Azt is mondják, hogy a rózsám elhagyott.
Hej! a Tisza tavaszra meg kienged,
De a babám soha többé nem szeret!

Ha kimegyek a temető szélére,
Megásatom a siromat előre.
Mély a sirom, de mélyebbre ásatom,
Szép a babám, hogy kell tőle elválnom?

*

Nem káposzta, ki nem fejes,
Nem menyecske, ki nem hegyes,
Nem is asszony, ki nem csalfa,
Ki az urát meg nem csalja.

*

Két fűzfa közt besütött a holdvilág,
Az én rózsám olyan, mint a gyöngyvirág,
Eszem azt az imádságos szép szádat,
Engem csókolj, ne az édes anyádat.

*

Nagy az én rózsám ereje,
Kilenc pandúr sem bír vele,
De ha az én szavam hallja,
Rfva borul a vállamra.

*

Három ágú rozsmaringot ültettem,
Minden éjjel bús könyekkel öntöztem,
Mégis lehullott a levele,
Árva, kinek nincs szeretője.

Akinek van egy igaz szeretője,
Jaj istenem, jaj de meg is becsülje.
Nekem is volt, de már elhagyott
Jaj istenem, de árva vagyok.

*

Sárga csikó, sárga lovam, sárga,
Az én rózsám árva, szegény árva,
Nem lesz az én rózsám mindig árva,
Nemsokára én leszek a párja.

Száll a madár, tán párjához siet,
Sebesen száll, el is hagyott minket.
Repülj velem sárga lovam gyorsan,
Párját ő sem szeretheti jobban.

*

Nincsen annak semmi baja,
Kinek szeretője barna,
Barna szeme, piros szája,
Majd kicsattan az orcája.
Lám az enyém csak egy szóke,
Mégis majd meg halok érte.

*

Felszántottam a zombori nagy utcát,
Vetek bele piros pünkösdi rózsát,
Két szélében piros rózsza nyildogál,
Közepében barna kis lány sirdogál.

Húzzák, húzzák, a harangot húzzák,
A rózsámat tőlem elrabolják,
Úgy szorítja szívemet a bánat,
Hogy még sírni sem tudok utánad.

*

Felhő borul, sötét felhő az égre,
Nem nézhetek, angyalom, szép szemedbe,
Eszembe jut elveszett boldogságom,
Hisz' te voltál mindenem e világon.

*

Zombor város szép helyen van,
A nagy templom közepén van,
Környekörül arany csipke,
Rászállott a bús gerlice.

Ha én bús gerlice volnék,
Rózsám ablakára szállnék,
Ott is csak azt dalolgatnám,
Ébren vagy-e kedves rózsám?

Ébren vagyok, nem aluszom,
Most is rólad gondolkozom,
Igy jár aki szeretőt tart,
Éjjel, nappal nem aludhat.

*

Túl a Tiszán egy kis leány integet,
Általmennék, széles a víz, nem lehet.
Általmennék, nincsen gálya,
Nem mehetek által rája.

Ha a Tiszán át lehetne evezni,
Általmennék hű szeretőt keresni,
Ha akadnék szeretőre,
Ott maradnék mindörökre.

*

Sem eső nem esik,
Sem felhő nem látszik,
Mégis az én bundám
Két oldalról ázik.

De hogy is ne áznék,
Mikor mindig sírok,
Bánatim árjával
Már többé nem bírok.

Sír az egyik szemem,
A másik könnyezik,
Sírjon mind a kettő,
Mint a sebes eső.

Lehajtom fejemet
Rózsám a válladra,
Hullatom könnyemet
Hószinű nyakadra.

*

Kiapadt a Tisza,
Csak a partja maradt,
Mehalt a galambom,
Csak a neve maradt.

Szerelem, szerelem,
Átkozott gyötrelem,
M'ért nem termel te meg
Minden fa tetején,

Minden fa tetején,
Diófa levelén,
Had szakajtott volna
Minden szegény legény.

Lám én szakajtottam,
De elszalajtottam,
Szelid galamb helyett
Vadgalambot fogtam.

A szelid galambnak
Tiszta búzát adnak,
De a vad galambnak
Rozsosat se adnak.

*

Szegény vagyok, szegénynek is születtem,
De babám mindig igazán szerettem,
Az irigyek elszerették tőlem,
Most lett igazán szegény belőlem.

*

Jeges az ostorfa nehéz vizet húzni,
Idegen a kis lány, nehéz megölelni,
Ölelni akarom, nem hajlik a karom,
Csókolni akarom, nem az én galambom.

*

Meghalok, meghalok,
Még beteg se vagyok,
Az új temetőben
Nyugodni akarok.

Sírom tetejében
Rózsa fog nyíllani,
Az én kedves rózsám
Oda jár majd sírni.

Sirass rózsám, sirass,
Mert az enyém nem vagy,
Még az enyém voltál,
Minden nap újjútál.

*

Láttál-e már rózsám zöld fát árnyék nélkül?
Két igaz szerelme szomorúság nélkül?
Hogyha két igaz szív egymástól elválik,
Még a fényes nap is homályosnak látszik.

KATONADALOK

Császárkörte nem vadalma,
Árvából lesz jó katona,
Árvából lesz jó katona,
Mert nincs neki pártfogója.

JUHÁSZ-, BETYÁRDALOK

Amoda ég egy vörös tűz magában,
Ott legeltet három gulyás bujában.
Eredj pajtás, fogd meg azt a hat csikót,
Had vágom le a lábukról rézbékót.

Ha levágod a lábukról rézbékót,
Hát azután hová tesszük a csikót?
Majd elhajtjuk, amerre a nap lejár,
Tudom úgy is a gazdája ott nem jár.

*

Tizán túl, Dunán túl,
Van egy juhász falkástól,
Ott eszik a jó tarhonyát
Cifra késsel, kés-vellával,
Fakanállal bográcsból.

GÚNYDALOK

Patikáros, patikáros jőjjön ki,
Három pakli pirositót hozzon ki,
Három pakli pirositó nem drága,
Hej! Bajmokon minden kis lány használja.

*

Látod rózsám, látod
Azt a száraz ágat,
Majd ha az kizöldel,
Akkor veszlek én el.

*

Bazsarózsa ne virágozz'
Én rám babám ne várakozz'
Mert ha énrám várakozol,
Soha meg nem házasodol.

Házasodj' meg, ha meg akarsz,
Végy el engem, ha el akarsz,
Mert ha engem elszalajtasz,
Ilyen rózsát nem szakajthatsz.

NÉPROMÁNCOK

A Bikák háza vége de sárga,
Ott történt a Bika Pali halála,
Piros vére úgy folyik, mint a patak,
Gyászos anyja gyenge szíve megszakad.

Bikákéknál kivirágzott a mályva,
Nincsen Pali, aki aztat levágja,
Levágja őt Gácsér Pista jobb karja,
Édes anyja Pali fiát siratja.

Bikákéknál meggyújtották a gyertyát,
Talán bizony a halottat siratják,
Minél jobban siratják a halottat,
Annál jobban kötözzék a rabokat.

Jaj, de porzik a bajai nagy utca,
Most viszik a Bika Palit ki rajta,
Koporsóján végig virágkoszorú,
Édes anyja, szeretője szomorú.

Megálljatok legények, megálljatok,
 Reátok száll még az anyai átok,
 Legénységtek a börtönben töltitek,
 Öregségtek búbánatban töltitek.

*

A mélykúti határszélbe',
 Akasztófa van kitéve,
 Alatta van három csacsi,
 Felettük lóg Futó Jancsi.

*

Átkozott a militicsi tó alja,
 Ott történt a Galus Samu halála,
 Ott tették fel a kocsira, négy lóra,
 Úgy vitték a rácfaluba – malomba.

Galuséknál úgy köszöntek, jó estét,
 Haza hoztuk a kend fia holtestét,
 Elég nagy bút hoztatok a fejemre,
 Lezsák Józsk! el nem lesz ez felejtve.

Galuséknák siratják a halottat,
 Lezsákéknál még jobban a rabjukat,
 Galus Samut viszik a temetőbe,
 Lezsák Jóskát szolgabíró elébe.

Adjon isten szolgabíró jó napot!
 Hozott isten Lezsák Józsk! Mi bajod?
 Az én bajom nem nagyobb a semminél,
 Galus Samut agyonvertem babámér'.

Lezsák Józka ülj le mellém a székre,
 A levelet majd megfrom estére,
 Meg is from, el is küldöm Budára,
 Borbás Annus ríva mehet utána.

A zombori vármegyeház de sárga,
 Abban van a Lezsák Józka bezárva,
 Lezsák Józka megzörgeti a vasat,
 Borbás Annus szegény szíve megszakad.

Lezsák Józka haza izen anyjának,
 Küldjön bársonyvánkost feje aljának,
 Édes anyja visszaizen fiának:
 Téglá porát tegye feje aljának.

*

1887-ik évben,
Mi történt a Simonyék szérűjében,
Peszterkó Maris felment az asztagra,
Egyenesen beleesett a dobba.

Amikor ezt meglátta a bátyja,
A két kezét a fejére kulcsolta,
Azt kiáltja, álljon meg a masina,
Mert a húga beleesett a dobba.

János bácsi arra kérem én kendet,
Vegyen kend ki gyászos dobból engemet,
Piros vérem ne hagyja kend elfolyni,
Akarom még az édes anyám látni.

Paszterkó lányt feltették a kocsira,
Úgy vitték el az orvos udvarába,
Zsidó orvos a Marisra azt mondja,
A jó isten lesz ennek az orvosa.

Paszterkóné nyisd ki gyászos kapudat,
Had vigyük be vérbe fagyott lányodat,
Vesd fel neki a legszebbik ágyadat,
Had tegyük be vérbe fagyott lányodat.

A KAKAS MEG A CSIRKE.

Egyszer egy gazdasszony etette a csirkéket és egy csirkének szem ment a bögyébe.
Meglátta ezt a kakas és elszaladt a kúthoz: Kút adj vizet!

- Nem adok vizet, mig nem hozol ágot.
- Szalad a fához: Fa adj ágot!
- Nem adok ágot, mig nem hozol koszorút.
- Szalad a szép lányhoz: Szép lány, adj koszorút!
- Nem adok koszorút, mig nem hozol cipőt.
- Szalad a suszterhez: Suszter, adj cipőt!
- Nem adok cipőt, mig nem hozol csirizt.
- Szalad a macskához: Macska, adj csirizt!
- Nem adok csirizt, mig nem hozol tejet.
- Szalad a tehénhez: Tehén, adj tejet!
- Nem adok tejet, mig nem hozol répát.
- Szalad a gazdához: Gazda, adj répát!
- Nem adok répát, mig nem hozol ruhát.
- Szalad a szabóhoz: Szabó adj ruhát!
- Nem adok ruhát, mig nem hozol cérnát.
- Szalad a boltoshoz; Boltos, adj cérnát!
- Nem adok cérnát, mig nem hozol krajcárt.

Szalad, szalad és talál egy krajcárt.

Krajcárt vitte boltosnak, boltos adott cernát; cernát vitte szabónak, szabó adott ruhát; ruhát vitte gazdának, gazda adott répát; répát vitte tehénnek, tehén adott tejet; tejet vitte macskának, macska adott csirizt; csirizt vitte suszternek, suszter adott cipőt; cipőt vitte szép lánynak, szép lány adott koszorút; koszorút vitte fának, fa adott ágat; ágat vitte kútnak, kút adott vizet; de mire a vizzel odaaért, arra a csirke megdőglött.

A BOLOND MEG A KIRÁLYKISASSZONY.

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy özvegyasszony. Volt ennek az özvegyasszonynak három fia; a két öregebb a legkisebbet mindig verte, mert bolondnak tartotta.

Egyszer csak meghallja a két idősebb, hogy a király férjhez akarja a lányát adni, de csak annak adja, aki meg tudja nevetetni. Fölkerekednek ők is, hogy majd megpróbálják.

Fölnyergeltek két lovat és elindultak.

De a legkisebb sem maradt rest, ő is utánuk ment.

Egyszer csak az a bolondos talált egy döglött verebet. Elkezd kiabálni a bátyjainak, jogy jőjjenek vissza, mit talált ő. Ezek visszajöttek és mikor meglátták, hogy a verébért hívta vissza őket, jól elverték és visszakergették.

Mikor már jó messzire elmentek, a bolondos megint csak utánuk ment. Amint megy, talál egy rozsdás szeget.

Megint csak visszahívja a testvéreit. Ezek megint elverték és tovább mentek. De a bolond föl se vette, ment mendegélt tovább, míg nem talált egy törött abrincsort.

Kiáltott megint a testvéreinek, de ezek nem is hallgattak már rá.

De el is felejtettem mondani, hogy ő a verebet is, szeget is, abrincsort is a tarisznyájába tette.

Amint mendegéltek megint tovább, elértek a királyi kastélyhoz.

Voltak ott már sokan, bárók, grófok, nagy kalapú tótok, de egyik se birta megnevetetni, de még csak meg se szólítani, mert oly szép volt, hogy amint meglátta, nem birt egy szót se szólani senki se.

Bement a két testvér is, de csak hasztalanul.

Utoljára a bolond ment be.

– Ejnye de szép piros a királykisasszony.

– Hogyne volnék piros, mikor tűz ég alattam.

– Ha tűz ég, süssük meg a verebet, itt van nálam.

– Csakhogy lyukas a serpenyő.

– Van nálam egy szeg, foltozzuk meg.

– Az ám, csakhogy elreped.

Majd körül vesszük ezzel az abrincsal.

Erre a királykisasszony elnevette magát, és a bolond felesége lett.

Nagy lakodalmat csináltak és talán még most is élnek, ha meg nem haltak.

Eddig volt, mese volt, Kelemen Jánosnak kedve volt, szíjva ki, aki benne volt.

AZ ÖRDÖG MEG A SZEGÉNY EMBER.

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember; nagyon szegény volt, gyereke meg annyi, hogy már nem is tudott nekik nevet adni.

A szegény ember nem tudott annyit keresni, hogy ennek a sok gyereknek egész télen át legyen ennivaló, egy darab ideig csak volt valami, mikor aztán elfogyott, nem volt mit tenni a szegény embernek, egy este elgondolta magát, hogy elmegey lopni.

Fogta a botját, subáját és elindult.

Megy, mendegél, hát egyszer csak uramfia találkozik az ördöggel.

– Hová mégy szegény ember?

– Hát csak ugy sétálok ördög koma, (mert már az ördögöt is meghivta komának, annyi gyereke volt) meguntam azt a sok gyereksírást.

Nem merete megmondani az ördögnek, hogy mi a szándéka.

De az ördög nem hiába, hogy ördög, mindjárt kitalálta.

Hát ha kitaláltad, megmondom, bizony én lopni megyek, másképpen már nem tudok kenyeret adni annak a sok gyereknek. Ha az isten ennyi gyereket adott, adna már hozzá tehetséget is.

Igazad van. Hanem tudod mit? Gyerünk együtt. Nem messze innen tudok sok disznót, jó kövérek már, hajtsuk el.

A szegény ember se sokáig gondolkozott, hanem elindult az ördöggel.

Mikor odaértek, bemásztak a falon, mert az ajtót nem tudták kinyitni és rakták kifelé a disznókat.

De a szegény ember alig birt egy göthös, sovány disznót kitenni, míg az ördög egymás után rakta ki a többi.

Mikor már mind kinn voltak, ők is kimásztak.

Mennek, mendegélnek, hajtják a disznókat, egyszer csak megszólal az ördög, hogy ő elfelejtette megolvasni, hogy mennyit tett ki és most nem tudja.

Nem baj, mondta a szegény ember, mert én mindnyájának, akit kivettem, megcsavartam a farkát.

Akkor jól van, felelte az ördög.

Hát mikor szétválasztják, látja az ördög, hogy mind a disznónak föl van konkorodva a farka, csak egy beteg disznó ereszti le.

De most már mit volt mit tenni, el kellett hajtani azt az egyet, a többi meg a szegény emberé maradt.

Igy csalta meg a szegény ember az ördögöt.

A KAKAS, KUTYA, FARKAS, MEG A RÓKA.

Volt a világon egy kakas, annak volt egy lába, meg egy szárnya. Azon sántikált és kikapart egy négykrajcáros. Akkor elindult a négykrajcároson mulatni. Amint megy, rátalál egy farkasra. A farkas kérdezte tőle: hová mégy te kakas?

– Elmegyek ezen a négykrajcároson mulatni.

– Én is elmegyek veled.

– Hát akkor jójj, ha ki nem fáradsz.

Akkor aztán tovább mentek, és rátaláltak egy kutyára. Kérdezi a kutya: hova mégy te kakas?

A VÓLEGÉNY.

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy asszony meg egy ember. Ezeknek volt egy lányuk.

Egyszer honnan, honnan nem, egy legény jött el megkérteni a lányt.

Bevezették szépen a házba, leültették, a lányt meg leküldték a pincébe borért. Lemegy a lány és amíg a csapból folyt a bor, elgondolkozott, hogy most ő férjhez megy, lesz neki egy kis fia és leküldi majd egyszer a pincébe, ráesik a póc, meghal és kire marad majd a kis ködmön, amit a vásárba vesznek neki. És elkezdett keservesen sírni, elfeledkezett a borról, csak sirt, a bor meg kifolyt a hordóból.

Megunták már odafönn várni a lányt, leküldték az asszonyt a pincébe.

Lemegy az asszony is, hát látja, hogy sír a lánya.

– Miért sírsz lányom? Mi bajod van?

– Hogyne sírnék édes anyám, mikor most férjhez kell menni és lesz majd egy kis fiam, veszünk a vásárba egy kis ködmönt, leküldjük majd a pincébe, ráesik a póc, meghal és kire marad a kis ködmön. És most még keservesebben rákezdett sírni. Az anyja se vette tréfára a dolgot, ő is elkezdett sírni, meg jajgatni. És most már ketten sírtak.

Az ember meg a legény csak vártak, vártak, de nem jött senki. Mikor megunták, fölke-rekedett az ember, hogy majd megnézi, miért nem jön a felesége, meg a lánya. Lemegy a pincébe, elmondják neki is a nagy bajt, és ő is elkezd sírni.

A legény is megunta már a sok várakozást, ő is lement a pincébe. Látja, hogy mind a hárman sírnak, megkérdi őket, hogy mért. Elmondják neki is, de a legénynek már sokkal több esze volt, hogy ezért sírjon, hanem azt mondta, hogy elmegy világnak és ha talál még ilyen három bolondot, akkor visszajön és elveszi a lányukat.

El is ment a legény.

Megy mendegél, egyszer csak látja, hogy egy ember húzza egy kővér disznónak a farkát és segítségért kiabál. Megkérdezte tőle, hogy mért kiabál.

– Hát nem látja kend hogy ez a szép kővér disznóm be akar bújni a földbe, hogy túrja a földet az orrával.

No már egy bolondra találtam, gondolta a legény és tovább ment.

Megy, mendegél, hát egyszer látja, hogy egy ember villával motoszkál a dióba és káromkodik.

Miért káromkodik bátya?

Már hogyne káromkodnék, mikor reggel óta akarom ezt a kevés diót fölhányni ezzel a nagy villával a padlásra és nem birom.

No már itt van a második bolond is, gondolta a legény és tovább ment.

Amint megy, mendegél, hát látja, hogy egy öreg asszony kiszalad egy teknővel, beszalad, megint kiszalad, megint beszalad egy házba, amelyiken se ajtó, se ablak, csak egy nyílás. Mit csinál kend öreg anyám?

Látod édes fiam, milyen nagy bajba vagyok, építtem ezt a házat és már három nap, három éjjel hordom be ezzel a teknővel a világosságot és még most is sötét van oda benn.

No hála istennek, megvan a harmadik bolond is.

Ezzel megfordult és hazafelé tartott.

Haza is ért szerencsésen.

Meg is kérette a lányt. Oda is adták.

Nagy lakodalmat csaptak, és néhány év után, ha le is küldték volna a fiukat a pincébe

és rá is esett volna a póc, nem kellett volna búsulni, hogy kire marad a kis ködmön, mert volt helyette több is.

Eddig volt, mese volt, aki hiszi nem üdvözül, aki nem hiszi, az a mennyországot nem láthatja.

A MOSTOHA.

Egyszer volt, hol nem volt, egy özvegy ember. Ennek volt egy lánya. A szomszédba meg volt egy özvegy asszony, és ennek is volt egy lánya.

Az embernek soh'se volt szénvonója meg lapátja, és mindig átküldte a lányát a szomszédasszonyhoz.

Megsokallta már a szomszédasszony, és azt mondta, ha akarja apád hogy szénvonója meg lapátja legyen, vegyen el engem.

Úgy is lett.

A lány addig beszélt, addig beszélt az apjának, míg egyszerre megtartották a lakodalmat.

Csakhogy nagyon megbánta később a lány, mert a mostoha nagyon rosszul bánt vele. Túrte egy darabig, mikor már nem bírta, elment szolgálni.

Megy mendegél találkozik egy kukacos kutyával.

Megszólítja a kutya: ugyan édes lányom fordíts a másik oldaladra, mert már nagyon fáj emez.

Megfordította.

Megköszönte a kutya, a lány meg tovább ment.

Amint megy megint, találkozik egy kemencével, aki telides teli volt pogácsával.

Ugyan édes lányom, piszkálj meg és végy ki egy kevés pogácsát.

Ezt is megtette.

Megint megy, mendegél tovább, találkozik egy körtefával. Ez is megszólítja, hogy rázza meg. Megrázta.

Amint tovább megy, egy vén asszonnal találkozik.

– Hol jársz erre te kis lány, amerre még a madár se jár.

– Szolgálatot megyek keresni.

– Hát ha beállsz, én megfogadlak. Három nap az esztendő. Tizenkét szobát tisztogatsz minden nap, de a tizenharmadikba nem szabad bemenni.

Úgy is volt.

A lány két napig csak megvolt, de harmadik nap, amikor az öregasszony elment, be- ment az utolsó szobába.

Hát – Jézus Mária – mit lát? Tele az egész szoba arannyal, ezüsttel.

Nem sokáig gondolkodott, hanem fogta magát és megfürdött az aranyban, meg az ezüstben, és mikor már elég volt rajta, hazafelé szaladt.

De a vén asszony is hazaérkezett. Mikor látta, hogy a lány nincs otthon, uccu vesd el magad a söprűnyélért és utána.

Mikor a lány a fához ért, azt mondta a fa, gyere hamar, bújj el, mert mindjárt itt lesz a vén asszony.

És alig hogy elbújt, ott volt.

Nem láttál erre egy lányt aranyba', ezüstbe', kérdezte a fától.

Nem láttam, felelte vissza a fa.

Erre a vén asszony tovább szaladt.

A lány is elbújtt. Elért a kemencéhez, ez is elbújtatta. Elért a kutyához, ez is elbújtatta.

A kutyától a vén asszony visszafordult, a lány meg hazafelé tartott.

Mikor már közel ért a házhoz, fölszáll a kakas a kapura és elkukurikolja magát: Kukurikú, jön a gazda lánya aranyba', ezüstbe'.

Kiszalad az asszony: Hess! te бүdös kakas, jön ám vérbe' fagyba'.

De a kakas háromszor fölszállt, az asszony háromszor kergette le, míg a lány haza érkezett.

Hát otthon a szemük, szájuk majd elállt, mikor meglátták, hogy mennyi aranyat hozott haza.

De most még jobban irigyelték a lányt, a mostoha, meg a lánya.

Mit csináljanak, elhatározták, hogy elmegy ő is szolgálni.

Főlöltözködött szépen, puccosan, az anyja süttött, főzött neki eleséget, és elbocsájtotta.

Megy, mendegélt, ő is találkozik azzal a kukacos kutyával. Őtet is megszólítja a kutya, de ez nem akarta megfordítani, hanem megköpködté.

A kemencét se piszkálta meg, a fát se rázta meg.

Amint megy, mendegél, ő is rátalál a vén asszonyra. Beállt hozzá három napra. Ennek is megmondta a vén asszony, hogy tizenkét szobába szabad bemenni, de a tizenharmadikba nem szabad.

De ez se fogadott szót.

Mikor a vén asszony elment hazulról, belopózkodott a tizenharmadik szobába, megfürdött az aranyba', ezüstbe', és hazafelé tartott. De se a kemence, se a fa, se a kutya nem akarták elbújtatni.

A vén asszony meg ahogy haza ért, mindjárt utána és épen a kutyánál utolérte. Az aranyt és ezüstöt is elvette tőle, vérig verte és akkor elengedte tovább. – Megy, mendegél sírva-ríva hazafelé.

Mikor már nem messze volt, fölszáll a kakas a kapura és elkukorékolja magát: Kukurikú! jön az asszony lánya, vérbe'-fagyba'. Kiszalad az asszony: Hess! te бүdös kakas, jön ám, aranyba', ezüstbe'.

De a kakas háromszor fölszállt, az asszony háromszor kergette le, míg a lány haza ért.

Az asszony mikor meglátta, nagyon szégyellte, hogy a gazda lánya aranyba', ezüstbe', az övé meg vérbe'-fagyba' jött haza.

Mit volt mit tenni, kibékültek a gazda lányával, ez szívesen adott neki is az övéből és aztán békességben éltek, tán meg most is élnek, ha meg nem haltak.

A PÁSZTOR ÉS A KIRÁLYLÁNY.

Egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy király, ennek volt egy lánya. Ezt a lányt nagyon sokan kérték, bárók, grófok, nagy kalapú tótok, de senkihez sem akart menni, csak egy pásztor tetszett neki, ezt szerette volna; de a pásztor is nagyon szerette a királylányt.

Egyszer csak, éppen mikor ebédeltek a királynál, beszállt egy dongó légy a kulcslyukon a szobába, megrázkódott, sárkánnyá változott és elragadta a királylányt.

Kihirdette most mindjárt a király, hogy aki visszahozza a lányát, annak adja feleségül és vele fele királyságát.

Meghallja ezt a pásztor és elindul világnak.

Megy, mendegél, egyszer csak egy tó partjára érkezik és ott megáll, hogy majd kipiheni magát.

Hát – uramfia – feljön egy béka a tóból és megszólítja a pásztor.

Itt van egy babszem, meg egy lencseszem, dobd be a babszemet a vízbe, akkor az egész fehér lesz, akkor ugorj be bátran és egy szobába látod majd magad. Akkor indulj meg, egy rézajtóra találsz, akkor egy ezüstre, azután meg egy aranyra, nyisd csak ki, ott alszik a sárkány a királylánnyal. Lopd el a lányt és szaladj ki, mikor kiérsz, magadtól kijössz a partra, dobd hirtelen be a lencseszemet, akkor fekete lesz a víz és a sárkány nem tud utánatok menni.

Evvel a béka eltűnt.

A pásztor azt hitte, hogy áldodik, de mikor látta a bab- meg a lencseszemet, észrejött.

Megakarta próbálni, hogy igazat szolt-e a kis béka, beledobta a vízbe a babszemet, hát hófehér lett a víz, hirtelen beleugrott és csakugyan úgy lett mint a béka mondta.

Ki is szabadította a királylány, egymásé is lettek, csak az ásó, kapa választotta el egymástól.

Eddig volt.

UTÓSZÓ

Révész Hugó népköltészeti gyűjteménye Bácskai dalok, mesék címmel 1892-ben Szabadkán jelent meg Székely Simon nyomdájának kiadásában. Kis válogatásunkkal ennek az évfordulónak áldozunk, mert meggyőződésünk, hogy kár volt megfeledkezni róla, hiszen között szövegei a századvég izlésvilágának jegyeit viselik magukon, és tisztábban akkor még a szaktekintélyek sem láttak a magyar folklór kérdéseiben, s nem jelölték még ki a „parasztdalok” és „parasztmesék” demarkációs vonalait sem a népiesség szövegvilágában. Művelődési tudatunkban nyomát eddig nem találtuk, s felderítésre vár még a kötet összeállítójának, Révész Hugónak a kiléte is. Szinnyei József nélkülözhetetlen kézikönyve, a Magyar írók élete és munkái azt tudja róla, hogy családi neve Fischer volt, s hogy 1873. december 11-én Bajmokon született, s állatorvos volt. Sorsa alakulásának további állomásairól egyelőre nincsenek adataink, holott a század elején jól ismerték, a szabadkai és a zombori újságoknak volt dolgozótársa, cikkírója. Feltételezhetően az ő bátyja volt az ugyancsak Bajmokon született Révész Ernő szabadkai ügyvéd, kinek 1862 a születési éve. Kitétszik mindebből, hogy a gyűjtő és közreadó Révész Hugó éppen tizenkilenc éves, amikor kötete megjelenik. Nem volt tudományosan képzett kutató, s nem is volt tudatos folklórszöveg-válogató, de izlése megóvta a szemet szűrő, selejtes szövegek kiadásától. Mi több, olyan szövegei vannak, amelyeket a XX. század szentesített, így a Szegény vagyok, szegénynek születtem. . . , vagy a Tiszán túl, Dunán túl, Van egy juhász falkástul. . . kezdetűek. Erdemesek helyi balladafeljegyzései is az általa néprománcoknak nevezettek között, mintegy annak jeleként, hogy a Dél-Alföld a századvégen a helyi balladák dúsan termő földje volt. Ugyancsak sajnálatos, hogy meseközléseinek mindeddig nem akadt méltatója, holott meséi sajátos változatai a magyar mesevilágnak, és a megformáltságnak jellegzetes fokát mutatják.

BORI Imre